

UOT 636.2.087

BİOLOJİ AKTİV MADDƏLƏRİN (PREMİKSİN) İNƏKLƏRİN YEMLƏNDİRİLMƏSİNDƏ ƏHƏMİYYƏTİ

S.M.QASIMOV

Azərbaycan ET Heyvandarlıq İnstitutu

Bioloji aktiv maddə (premiqs) əsas yemin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və heyvan orqanizminə bioloji təsir etmək üçün istifadə edilir. Premiksin tərkibinə 10-15 ingredient daxildir. 1 t yemə 10 kq premiqs əlavə edilir

Açar sözlər: yem əlavəsi, bioloji aktiv maddə, premiqs, canlı kütlə

Müasir dövrdə heyvandarlığın inkişafı və onun məhsuldarlığının artırılması bir sıra amillərdən asılıdır. Bu amillərdən biri xüsusi ilə kəndli fermer təsərrüfatlarında bol və keyfiyyətli yem bazasını yaratmaqdan ibarətdir.

Yemləmənin düzgün təşkili və balanslaşdırılmış yem payı olmadan heyvandarlıqda yüksək göstəricilər əldə etmək olmaz. Ona görə də heyvanların yem payında aktiv maddələr (vitamin, mineral və zülallar) olmalıdır. Belə olduqda məhsuldarlığı 10-15% artırmaq və yemlərə qənaət etmək olar.

Xüsusi ilə qış aylarında yemlərin tərkibində protein, vitamin və bioloji aktiv maddələrin çatışmazlığı müşahidə olunur. Ona görə də, qarışıq yemlərin tərkibini bioloji aktiv maddələrlə zənginləşdirmək, premikslərdən istifadə etmək lazımdır.

Bu məqsədlə Gəncə-Qazax bölgəsinin təbii şəraitini nəzərə almaqla bir qrup heyvanlar üzərində tədqiqat işi aparılmışdır. Bunun üçün Yardımçı Təcrübə Təsərrüfatında olan Qara ala cinsli düyələrdən analoq üzrə on baş seçilərək iki qrupda saxlanmışdır. Birinci qrupda olan inəklərə təsərrüfatda olan yemlər verilmiş, ikinci qrupda olan inəklərə isə verilən yem bioloji aktiv maddələrlə zənginləşdirilmişdir.

Tədqiqatın məqsədi inəklərin yem payına premiqs və vitaminlər qatmaqla optimal yem qarışığı hazırlamaqdan ibarətdir.

Təcrübə aşağıdakı sxem üzrə aparılmışdır.

Cədvəl 1. Təcrübənin aparılma sxemi

Qruplar	Heyvanların sayı	Yem payı	Təcrübənin müddəti, gün
Nəzarət	5	Əsas yem payı (ƏYP)	90
Təcrübə	5	ƏYP+premiqs	90

Təcrübə altında olan inəklərin rasionunda olan premiqs nümunəsi aşağıdakı tərkibdə olmuşdur.

Kobalt sulfat, 2,4 qr
Dəmir sulfat, 15 qr
Mis sulfat, 18 qr
Kalium sulfat, 1,0 qr
Vitamin D₂, 0,06 mq

Vitami E, 18 mq

Premiks qarışığı yemə aşağıdakı qaydada qarışdırılmışdır. 1 ton qarışıq yemə 10 kq premiqs əlavə olunur və yaxşı qarışdırılır.

Cədvəl 2. Düyələr üçün yem payı

Göstəricilər	Nəzarət, qr	Təcrübə, qr
Quru ot, kq	6,0	6,0
Qarışıq yem, kq	2,5	2,5
Yaşıl, kq	-	-
Yem vahidi	5,38	5,38
Həzm olunan protein, qr	550	550
MDJ	68,25	68,25
Selluloza, qr	2171	2171
Xam yağ, qr	120	120
Ca, qr	46	46
F, qr	15,4	15,4
Şəkərlər, qr	380	380
Şəkərlərin proteina nisbəti	0,690	0,690
Pemiks, qr 1%	-	25
1 yem vahidində düşən		
Həzm olunan protein, qr	102,2	102,2
1 yem vahidində MDJ	12,68	12,68

Təcrübə müddətində düyələrin dir çəkisi və gündəlik çəki artımı aşağıdakı cədvəldə verilir.

Cədvəl 3. Düyələrin canlı kütlə artımı

Heyvanların sayı	Qruplar	Canlı kütlə, kq		Fərq, kq	Gündəlik çəki artımı, qr
		Başlanğıcında	Axırında		
5	Təcrübə	249	316	67	744
5	Nəzarət	247	301	54	600

Beləliklə, nəzarət qrupunda 1 kq çəki artımına 9,7 yem vahidi sərf olunduğu halda təcrübə qrupunda 7,8 yem vahidi sərf olunmuşdur. Premiksə zənginləşdirilmiş qarışıq yemlə yemləndirilən düyələrin çəki artımına yem sərfi ənənəvi yem payı ilə yemləndirilən düyələrdən fərqli olaraq 24,3% ucuz başa gəlmişdir ki, buda 2 yem vahidi yaxud 2,0 kq qarışıq yem deməkdir.

Göründüyü kimi vitamin və mineral əlavələri ilə zənginləşdirilmiş yem payları ilə yemləndirilən inəklərin məhsuldarlığı ənənəvi yemlərlə yemləndirilən inəklərə nisbətən çox olur. Bu da onu göstərir ki, heyvan orqanizmi zülal və şəkərli maddələrlə yanaşı vitamin və mineral maddələrlə tam təmin olunmalıdır.

Ona görə qarışıq yemlərin hazırlanmasında premiks reseptlərindən istifadə olunması əhəmiyyətlidir.

ƏDƏBİYYAT

1. Yusibov N.M. Yemlərin biokimyası. Gəncə, AzKTA nəş., 1994, 116 s. 2.Дурст Л., Виттман М. Кормление сельскохозяйственных животных. Винница., из., Новая книга, 2003, 382 с.3. Abdullayev Q.Q., Əliyev M.İ. Heyvandarlığın əsasları. Bakı, Elm və təhsil nəş. 2012, 312 s.

**Важности использования биологически активные веществ
(премиксв) кормлении скотов**

С.М.Касумов

Биологически активные вещества (премикс) используют для улучшения качества основных кормов и их биологического действия на организм животных. В состав премиксов входят 10-15 ингредиентов. На 1 т комбикорма добавляют 10 кг премиксов.

Ключевые слова: кормовые добавки, биологически активные вещества, премикс, живая масса

**The importance of using biologically active substances
(premix) feeding stingrays**

S.M.Kasumov

Biologically active substance (premix) is used to improve the basic fodder and their biological effects on the body of animals. The composition includes 10-15 premix ingredients. 1 ton of feed, 10 kg of premix.

Key words: feed additives, biologically active substances, premix, live weight

